

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 08.01.2013
Sayı: 641

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Çevresel Etki Değerlemesi (ÇED) Yönetmeliğinden istisna tutularak Yap-İşlet Devret modeli ile İstanbul'da yaptırılacak olan 3. Boğaz Köprüsü ve 3. Havaalanı projelerinin yapılabilirliği ile İstanbul ilindeki yaşama etkilerinin araştırılması, projelerden kaynaklanabilecek olası sosyal, teknik, hukuki, mali ve ekonomik sorunların tespiti ile alınabilecek önlemlerin ortaya çıkarılması amacıyla TBMM iç Tüzüğü'nün 104 üncü ve 15 inci maddeleri ve Anayasa'nın 98 inci maddesi uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

①
Aykut ERDOĞDU
İstanbul Milletvekili

Mustafa Serdar SOYDAN
Çanakkale Milletvekili

Haluk EYİDOĞAN
İstanbul Milletvekili

Kamer Genç
Tuncali
Kocaeli M.V.
Ömer S. ALDAN
M. S. M. V.
DOĞAN ŞİFAK
NİĞDE M. V.
M. S. M. V.

Haydar Akar
Kocaeli M.V.
Ali Rıza Öztürk
M. S. M. V.

Rahmi Azkin TÜRELİ
İzmir M. V.
Azkin D. M. V.

İ. S. M. V.
Sarısan M. V.

Ali SAKINÇI
Çankaya M. V.

Muharrem İNCE
Afyon M. V.

Dr. Mehmet Gelen
Sinan Aygün
ANKARA M. V.

Bülent Kırkgözü
R. V.

Alaattin Yüksel
İzmir M. V.

Rıza Tümen
R. V.

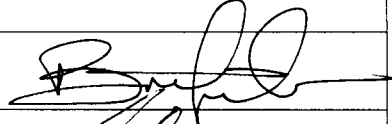
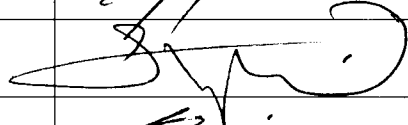
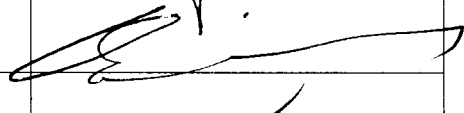
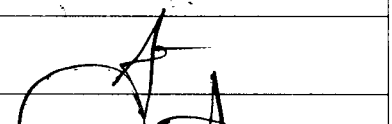
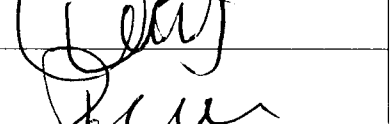
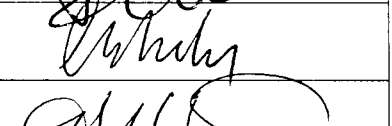
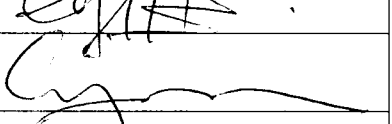
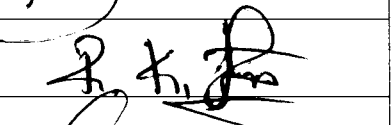
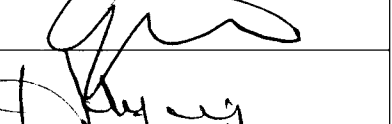
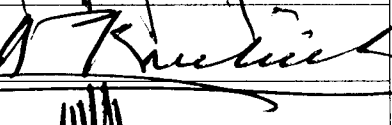
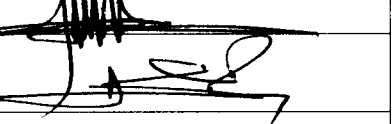
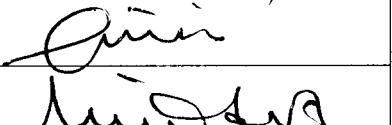
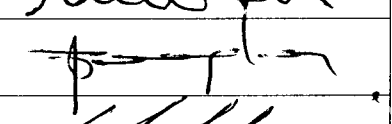
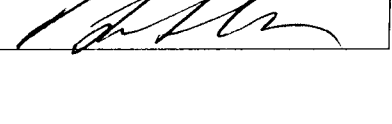
M. Volkan Conaklı
Trabzon M. V.

Mahmut Tural
İstanbul M. V.

Salih Fındık
Samsun M. V.

Diğer Duran
İstanbul M. V.

641 Sayılı Araştırma Önergesi

AD VE SOYAD	SEÇİLDİĞİ İL	İMZA
Birgül Ayman Güler	İzmir	
Osman Aydın	Aydın	
Salime Öz	Manisa	
Oktay Ekşi	İstanbul	
Salihette Karanlıkçıoğlu	Sinirli	
Kadir Ekinci	İSTANBUL	
Turhan Tayan	Bursa	
Mevlüt Duda	Hatay	
Enit Özgümüş	Adana	
Candemir Yılmaz	Tekirdağ	
Erdal AKSUNGUR	İzmir	
İzzet Çetin	Antalya	
R. Kerim Özkan	Burdur	
Gülsin Bilgehan	Ankara	
Halilcan Arın	İzmir	
Osman Korkut	İstanbul	
Mehmet Meriçli	Denizli	
Edoğdu TOPRAK	İST. MÜ.	
Ali Benir	Adana	
Malik Eder Özdemir	Sivas	
Mehmet Hilal Kaplan	Kocaeli	
Tuğut Übel	Kırklareli	

641 Sayılı Araştırma Yürgeesi

[illegible]

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Yap-İşlet-Devret modeli, ileri teknoloji ve yüksek maddi kaynak ihtiyacı duyulan bir kamu yatırımının finansmanının özel bir şirket tarafından gerçekleştirilmesi, sözleşme ile belirli süre için işletilmesi, bu süre içerisinde üretilen mal veya hizmetin hizmetten yararlananlarca veya kamu tarafından satın alınarak yatırım bedelinin bu suretle ödenmesi ve sürenin sonunda işletilmekte olan tesislerin kamuya bedelsiz devredilmesidir.

YİD projelerinde şirketin yatırım ve işletme harcaması, belirli bir süre boyunca hizmetten yararlananlarca geri ödenmekte, bu süre zarfında yatırımcının yatırım riskinden korunması amacıyla da kamu tarafından bazı garantiler verilmektedir. Türkiye'de 80'li yılların ortalarından itibaren enerji sektöründeki YİD projelerinin sözleşmelerine kamuoyunun dikkatinden kaçırılarak konulan birtakım hükümler nedeniyle Hazineye önemli miktarda finansman yükü doğmuştur.

Son dönemlerde gündeme gelen YİD modeliyle yaptırılacak köprü, otoyol, havaalanı gibi ülkenin tamamını ilgilendirecek ölçekte büyük altyapı projelerine, yeteri kadar tartışılmadan ve kamuoyu desteği sağlanmadan karar verilmektedir. İhalesi yapılmış ve uygulama sözleşmesi imzalanmış YİD projelerine kanunla Hazine garantisi imkânı getirilmiş ve milyarlarca liralık YİD projelerinde ihale sonrasında şartlar değiştirilerek rekabet ve eşitlik ilkeleri ortadan kaldırılmıştır. Modelin ruhuna aykırılık teşkil edecek miktarda yüksek garantiler verilmesi, bu projelerin yapılabilişliği konusunda şüphe uyandırmaktadır.

Ulaştırma Bakanlığı, Kuzey Marmara Otoyolu projesinin İstanbul 3. Boğaz Köprüsünün yapımını da içeren kesimini YİD modeliyle ihale etmiştir. İstanbul 3. Havalimanı projesinin ihalesinin de YİD modeliyle 2013 yılı içerisinde tamamlayacağını duyurmuştur.

Ulaştırma Bakanlığı 3. Köprü projesinin Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği dışında bırakılmasını istemiş, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı da projenin 1993 yılından önce Yatırım Programı'na alınmış olmasını gerekçe göstererek projeyi ÇED Yönetmeliği'nden muaf tutmuştur. Ulaşım, kentleşme, nüfus dinamikleri açısından doğrudan doğruya İstanbul'un geleceğini etkileyecek olan bu denli önemli projeler, uzman sivil toplum kuruluşlarının uyarıları dikkate alınmaksızın hayata geçirilmekte, katılımcı demokrasi hiçe sayılmaktadır.

İstanbul Boğazı'na yapılacak 3. köprünün, 2. köprüdeki transit trafiğinin kuzeye kaydırılması suretiyle şehiriçi trafiğinde rahatlatma sağlayacağı ileri sürülmektedir. Halbuki Türkiye İstatistik Kurumu ile Karayolları 17. Bölge Müdürlüğü'nün 2006 yılında yaptığı ortak bir çalışmaya göre İstanbul'la ilgisi olmayan (transit) trafiğin toplam trafikteki payı %3'ün bile altındadır. Havzaların etkilenmeyeceği, ormanlık alanların tahrip edilmeyeceği şeklindeki hükümet vaatleri, YİD koşullarıyla bağdaşmamaktadır. YİD garantileri gerçekçiye, 3. Köprünün planlanan trafiği sadece transit trafikle açıklanamamaktadır. Eğer 3. Köprüde planlanan trafik hesabı doğruysa, bu kez de YİD garanti mekanizmasının işletilmesi kaçınılmazdır.

Diğer taraftan, işletme hakkı devredilmek suretiyle özelleştirilmiş olan İstanbul'daki mevcut iki havaalanının işletmecisinin, 3. Havaalanını öne sürerek İdareden tazminat talep edip edemeyeceğinin araştırılmasının da önemli olduğu düşünülmektedir.

Her halükârda, gerek 3. Köprü ve bağlantı yolları, gerekse 3. havaalanı projeleri, Marmara ile Karadeniz arasındaki 30 kilometrelik şeridin 2/3'üne yerleşmiş olan İstanbul nüfusunun beslendiği, halihazırda İstanbul'un su havzalarını barındıran doğal bölgelerin yerleşime açılması sonucunda bu alanların tahrip olması, İstanbul'un nüfusunun çok daha fazla artması, herşeyden önemlisi de ekolojik bir felakete davetiye çıkarılması kaçınılmazdır. İstanbul'u yaşanabilir kılmak adına başlatılan projeler İstanbul'u yaşanmaz hale getirebilecektir.

Yap-İşlet-Devret projeleriyle ilgili olarak yukarıda anlatılan hususların açığa kavuşturulması, sorunların tespiti ve gerekli önlemlerin alınması amacıyla TBMM İç Tüzüğü'nün 15 inci ve 104 üncü maddeleri ile Anayasa'nın 98' inci maddesi uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.